



รำลึกถึงอุปถัมภ์ แก้วมณีแห่งเมืองอุบล  
โดย เสฐียรพงษ์ วรรณปก

ทุกข์มี เพราะยึด  
ทุกข์ยึด เพราะอยาก  
ทุกข์มาก เพราะพลอย  
ทุกข์น้อย เพราะหยุด  
ทุกข์หลุด เพราะปล่อย

ข้อความข้างต้นนั้นเป็นคติพจน์สำคัญบทหนึ่ง ของพระเถระผู้เป็นอาจารย์วิปัสสนาชื่อก้อง เป็นที่เคารพยกย่องขอประชาชนทั่วประเทศ ตลอดถึงนานาชาติด้วย พระคุณเจ้าที่ว่านี้คือ พระโพธิญาณเถร อดีตเจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง ตำบลโนนผึ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี หรือที่รู้จักกันในนาม “หลวงพ่ocha สุภัทโท”

หลวงพ่ocha ถึงแก่กรรมภาพเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพท่าน ในวันเสาร์ที่ 16 มกราคม ในปีถัดมา นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณ ล้นเกล้า ล้นกระหม่อม เหล่าศิษยานุศิษย์ตลอดถึงพุทธศาสนิกชนผู้ศรัทธาเลื่อมใสในปฏิปทาของหลวงพ่ocha ทั้งในและต่างประเทศ ต่างก็หลั่งไหลไปยังจังหวัดอุบลราชธานี จุดหมายปลายทางคือวัดหนองป่าพง เพื่อร่วมงานพระราชทานเพลิงศพของท่าน

ว่ากันว่า รถทัวร์ รถไฟ เครื่องบิน ถูกจองที่นั่งกันเต็มเอียด ผู้คนหลั่งไหลไปมีดฟ้ามั่วดิน จนบริเวณวัดหนองป่าพงแทบไม่มีที่ให้อยู่ วันนั้นโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ได้ถ่ายทอดสด ให้ผู้ชมได้ชมบรรยากาศของงานทั่ว

ประเทศ ผมได้รับเกียรติเป็นพิธีกรบรรยายออกอากาศคนหนึ่งร่วมกับพิธีกรของโทรทัศน์ช่อง 11 คือคุณรวงทอง ชศ  
ธารัง นับเป็นบุญของผมที่ได้มีโอกาสร่วมงานบุญกุศลครั้งนี้ โดยไม่คาดคิดมาก่อน

และยังจำวันหลังจากงานนี้ดี เมื่อคุณรวงทองถามผมว่า พระราชทินนามของ “หลวงพ่อบุญรอด” อ่านว่าอย่างไร  
ผมบอกให้เธออ่านว่า “พระ-โพ-ทิ-ยาน-เถน” เธออ่านตามผมบอกมีท่านผู้รับข้างท่านดิ่งว่า อ่านผิด ต้องอ่านว่า “เอ-  
ระ” ส่วน “เถน” นั้นหมายถึง “มหาโจร” ไม่เชื่อขอให้เปิดพจนานุกรมดูได้

ผมต้องชี้แจงว่า เถน ถ้าเป็นศัพท์เขียนอย่างนี้แปลว่า โขม นั้นใช่แล้ว แต่ “เถน” ที่เป็นคำอ่านของ “โพธิญาณเถร”  
ถึงจะอ่านออกเสียงว่า “เถน” มิได้แปลว่า โขม

สมณศักดิ์ที่ลงท้ายด้วยคำว่า “เถน” เป็นสมณศักดิ์ที่พระราชทานแก่พระวิปัสสนาจารย์ เช่น พระอุดมวิชาญาณเถร,  
พระวิสุทธีสารเถร, พระพรหมยานเถร คำอ่านที่ถูกท่านอ่าน “เถน” ทั้งนั้น ถ้าต้องการให้อ่าน “เถระ” จะต้องประ  
วัตรรชนีว่า “เถระ” ครับ

ขอนั่งยันนอนยันว่า พระโพธิญาณเถร อ่านว่า “พระ-โพ-ทิ-ยาน-เถน” ถูกต้องแล้ว ท่านลุง “ประสก” ผู้ล่วงลับก็คง  
ได้รับคำถามเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้เขียนบทความยืนยันเช่นเดียวกับผมว่า คำนี้อ่านว่า “พระ-โพ-ทิ-ยาน-เถน” แล้วหยอด  
ท้ายด้วยสำนวนเฉพาะตัวว่า อ่านอย่างนี้ “ถูกที่สุดในโลก” !

ภูมิทางประวัติของหลวงพ่อบุญรอดแก่นักธรรมเอก แต่ท่านคิดว่าพื้นความรู้แค่นี้เพียงพอแล้ว จึงแสวงหาอาจารย์วิปัสสนาผู้  
จะช่วยแนะนำวิธีปฏิบัติ รู้ว่ามีอาจารย์ดีที่ไหนก็ค้นค้นไปหา เช่น หลวงปู่มั่น ฐริทัตโต เป็นต้น

น่าสังเกตว่าหลวงปู่มั่นเป็นธรรมยุต หลวงพ่อบุญรอดเป็นมหานิกาย กระนั้นหลวงปู่มั่นก็ยินดีถ่ายทอด เทคนิควิธีการปฏิบัติ  
ให้ และไม่ชวนให้บวชแปลงเป็นธรรมยุตดังเคยชวนอาจารย์รูปอื่น ท่านกลับเทศน์สอนหลวงพ่อบุญรอดว่า “ไม่ต้องสงสัย  
ในนิกายทั้งสอง” นิกายนั้นนิกายนี้เป็นเพียงเปลือกนอกที่ผู้หนาด้วยกิเลสหลงยึดติด และคนเขลาเท่านั้นหลงบูชา

หลวงพ่อบุญรอดตระหนักว่าการปฏิบัติจะไม่ก้าวหน้าถ้าหากรักษาศีลไม่บริสุทธิ์ จึงพยายามรักษาศีลและวัตรอย่างเคร่งครัด  
ฉันอาหารมื้อเดียว ไม่จับต้องเงินทอง และไม่มีไว้ครอบครองจวบจนอายุชั้ย ไม่นานให้หลังหลอก ทำที่เคร่งค่อหน้า  
คน พอโยมคล้อยหลังก็จัด “ปัจจัย” ออกมานับ เอก้านรูปเขียนหนึ่งร้อย...สองร้อย...ห้าร้อย...พันหนึ่ง...จนคนเขาแอบ  
ตั้งฉายาว่า “หลวงเขียน”

ความเคร่งครัดเอาจริงเอาจังในการปฏิบัติ ทำให้มีผู้ศรัทธามอบตัวเป็นศิษย์ รับการอบรมจากท่านมากขึ้นตามลำดับ  
รวมถึง ชาวต่างประเทศจำนวนไม่น้อย ศิษย์เหล่านี้แยกย้ายกันไปตั้งสาขา ขึ้นทั้งในและต่างประเทศจำนวนร้อยกว่า  
แห่ง

สาขาหนึ่งมีพระฝรั่งล้วนชื่อ วัดปานานาชาดิแห่งหนึ่ง อยู่ประเทศออสเตรเลียแห่งหนึ่ง อยู่ที่ประเทศอิตาลีห่างจาก  
สำนักวัดกันไม่กี่กิโล อีกสามแห่งอยู่ที่ประเทศอังกฤษ

น่าอัศจรรย์ก็คือ หลวงพ่อบุญรอดภาษาฝรั่งไม่ได้ ศิษย์คนไทยไม่ได้ แต่อาจารย์ก็ถ่ายทอดธรรมแก่ศิษย์ได้ นี่กระมังที่ท่าน  
ว่า “ถ่ายทอดจากใจถึงใจ” ศาสตร์ไม่จำเป็นต้องสื่อผ่านภาษา ย่อมเป็นที่รับรู้กันได้กระจ่างยิ่งกว่าใช้ภาษาถ่ายทอด

เสียอีก

ท่าน**เขมธัมโม** ศิษย์เอกรูปหนึ่งเล่าว่า วันหนึ่งมีขอนไม้ขวางทางเดิน หลวงพ่อบอกให้ศิษย์ช่วยกันห้ามออกโดยหลวงพ่อยกปลายข้างหนึ่ง ศิษย์ยกอีกข้างหนึ่ง ขณะยกหลวงพ่อบอกว่า “หนักไหมๆ” หลังจากโยนขอนไม้ลงข้างทางแล้ว หลวงพ่อบอกว่า “เบาไหมๆ” ศิษย์ก็ได้แต่ตอบว่า “ครับๆ” หลวงพ่อแบมือทั้งสองข้าง พูดดังๆ ว่า “เบาสบาย” ต่อมาจึงรู้ว่า หลวงพ่อกำลังสอนธรรมให้

เมื่อไปอังกฤษ หลวงพ่อพาศิษย์ออกบิณฑบาตสร้างความฮือฮาไปทั่ว ร่ำๆ จะถูกตำรวจจับข้อหาว่า ทำผิดกฎหมาย เพราะออกขอทาน (ฝรั่งไม่รู้ว่ามีบิณฑบาตกับขอทานไม่เหมือนกัน) ร้อนถึงทนายคนหนึ่งช่วยชี้แจงว่าเป็นธรรมเนียมของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา จึงรอดตัวไป

เมื่อศิษย์ถามว่าทั้งๆ “ถึงออกบิณฑบาตก็ไม่มีคนใส่”

หลวงพ่อบอกอย่างเฉียบคมว่า **“เราบิณฑบาตเอาคน ไม่ได้หวังเอาข้าว”**

และการ “บิณฑบาตเอาคน” ของหลวงพ่อก็ได้ผล หลังจากวันนั้น ฝรั่งมาขึ้นรถไฟบาตรกันมาก หน้าหลายตา และหันมาสนใจในพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และนับวันจะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ เพราะได้ศิษย์ฝรั่งกลับไปตั้งวัดสอนฝรั่งด้วยกัน ย่อมจะได้ผลกว่าส่งพระไทยไปตั้งวัดสอนฝรั่งเพราะธรรมทูตไทย ส่งไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังต่างแดนก็ชุกๆ ทำได้แค่สนองความต้องการ ของชาวพุทธไทย ด้านพิธีกรรมเท่านั้นเอง

จำได้ว่า คืนก่อนวันพระราชทานเพลิงศพ รายการทีวียกกอง ไปถ่ายทอดสดที่วัดหนองป่าพง พิธีกรรมพระลูกศิษย์หลวงพ่อบอกว่า

**“หลวงพ่อบอกว่ามีอะไร พระฝรั่งจึงเคารพนับถือท่านเหลือเกิน”**

น่าแปลก ที่คำตอบแทนที่จะเป็นเรื่องมหัศจรรย์อื่นๆ กลับเป็นเรื่องธรรมดาๆ ง่ายๆ คือ หลวงพ่อบอกว่าเป็นพระมีเมตตา

ศิษย์ฝรั่งอีกรูปหนึ่งอุปมาว่า “หลวงพ่อบอกเหมือนกับพระที่มีความสุขนั่งอยู่บนบัว” ทำให้มองเห็นภาพ ใบหน้ากลมๆ ยิ้มละไมอยู่เสมอ

ใช่แล้ว กบอ้วนนี้ช่างมีความสุขเหลือเกิน !

เมตตากรุณาที่ฉายออกทางใบหน้าท่าทาง เป็นผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติ

คนเรานั้นอาจแสดงเมตตากรุณาผ่านคำพูดคำสอนอันไพเราะเพราะพริ้งได้ แต่คนที่ได้เรียนรู้และปฏิบัติจนได้สัมผัสผลแห่งการปฏิบัตินั้น ทั้งเนื้อทั้งตัวของเขา “เป็นเมตตากรุณา”

หลวงพ่อบอกว่าเป็นพระจืดอยู่ในประเภทหลังนี้ ไม่ว่าพระจีน พระไทย คงได้มีเมตตากรุณาแล้ว ย่อมเป็นที่รักเคารพของคนทั้งหลาย

เมื่อถามถึงเทคนิคการสอนของหลวงพ่อบุชา ศิษย์ทั้งหลายต่างเห็นพ้องต้องกันว่า หลวงพ่อบุชสอนธรรมใช้ภาษาง่ายๆ แต่ลึกซึ้ง เช่นสอนว่า

สุนัขนอนอยู่บนกองข้าวเปลือก มันหิว มันก็กระโจนออกจากกองข้างเปลือก วิ่งหาเศษอาหารกิน ทั่วๆ ที่มันนอนทับอาหารอยู่ แต่มันไม่รู้จัก อาหารมันมีอยู่แต่มันกินไม่ได้ เหมือนกับคนที่เรียนรู้ปรัชญาต่างๆ แต่ไม่รู้จักเอาความรู้ที่นำมาปฏิบัติให้เกิดผล ใจไม่ต่างจากสุนัขนอนอยู่บนกองข้าวเปลือกดอก ท่านว่าอย่างนั้น

คำสอนง่ายๆ แต่ยังคงคิดถึงสิ่งลึกๆ ล้ำๆ ภูมิปัญญาที่ว่ามี ศิษยานุศิษย์ได้รวบรวมพิมพ์เป็นหนังสือเล่มใหญ่ชื่อ อุปถัมภ์ หนาถึง 584 แจกเป็นบรรณาการในงานพระราชทานเพลิงศพของท่าน ถามว่า จะหาอ่านได้ที่ไหน ผมก็ได้แต่บอกไปว่า ไม่ทราบ ผมก็มีอยู่เล่มเดียว ใครอยากดู ให้ดูได้ แต่ห้ามยืม เพราะผมหวงมากเปิดอ่านอยู่เสมอ

**ท่านเขมรัมโม**

ได้เอ่ยถึงศิษย์รุ่นแรกรูปหนึ่งชื่อ **ท่านเขมรัมโม** ท่านรูปนี้ได้ไปเปิดสำนัก “**วัดป่าสันติธรรม**” (Watpah Santidhamma) อยู่ที่เมืองวอริก (warwick) ประเทศอังกฤษ ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะสอนกรรมฐานแก่นักโทษ ไม่เลือกศาสนาใด ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และรัฐบาลเป็นอย่างดี สามารถสร้าง “**คุกเปิด**” แห่งแรกขึ้นในสหราชอาณาจักร เอนักโทษมาสดมภ์ฝึกกรรมฐาน จัดตั้ง “**องค์กรองคูลิมล**” ขึ้นช่วยเหลือนักโทษให้กลับเนื้อกลับตัว งานของท่านได้รับการยอมรับทั่วไป

จนสมเด็จพระราชินีแห่งอังกฤษได้พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้น O.B.E. นับเป็นพระในพระพุทธศาสนา รูปแรกที่ได้รับเกียรตินี้ ทางคณะสงฆ์ไทยได้ขอพระราชทานสมณศักดิ์ชั้นพระราชกณะที่ พระภาวนาวิเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2547 ให้กับท่าน